

סיכומי הדף היומי

מחודדים | ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה | בפ"ד (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום ז"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

הלימוד בעלון זה לע"נ מייסד ומקים "סיכומי הדף היומי - מחודדים" הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל בהרה"ח ר' בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר "בקרובי אקדש" כ"ו ניסן תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת וילך - שובה - ו' תשרי תש"פ

דף י"ח ע"א

הערלה וכלאי הכרם - לת"ק מצטרפין זה עם זה, ולר' שמעון אין צריכין לצרף, שמחייב על כל שהוא במכות.

הבגד שהוא מטמא ג' אצבעות על ג' אצבעות, והשק ששיעורו ד' טפחים על ד' טפחים - מצטרפין לטמא בארבעה על ארבעה. וכן השק מצטרף לעור לטמא בחמשה על חמשה, והעור מצטרף למפץ לטמא בששה על ששה. וטעם הדבר, שכשיש בין כולן שיעור אחד בין שניהם ראוי לטמא מושב עליו.

חתך מכל אלו (מהבגד ומשק ומעור וממפץ) ועשה מכולן בגד - אם חישוב עליו לעשותו למשכב, כגון לתופרו בכסת, אם יש באותו בגד שלשה על שלשה, מטמא משום משכב. ואם חישובו למושב, אם יש בו טפח על טפח מטמא משום מושב הזב. ואם חישוב עליו לאחיזה, מטמא אפילו בכל שהוא, שהוא ראוי לאורגים להגן על אצבעו שלא יחתכנו החוט. וי"א שראוי לקוצצי תאנים, שכורכין בגד כל שהוא על ידיהם שלא יתלכלכו בדבש.

הדרן עלך קדשי מזבח

פרק חמישי - הנהגה מן ההקדש

הנהגה מן ההקדש שוה פרוטה - בדבר שאין דרכו ליפגם, אף על פי שלא פגם מעל. בדבר שדרכו ליפגם, לא מעל עד שיפגום. כיצד? נתנה קטלא בצוארה, טבעת בידה, שתה בכוס של זהב, כיון שנהגה - מעל. לבש בחלוק, כסה בטלית, ביקע בקרדום - לא מעל עד שיפגום.

ואם אינו נפגם עד זמן מרובה - כגון מלבוש שלובש בין מלבוש העליון לתחתון, או בגד של פשתן דק ביותר, שדמיו יקרים הרבה ואינו לובשו אלא פעם בשנה או פעמים, ומשמרו הרבה שלא יפגם, ואין בו פגם עד זמן מרובה - לרבי עקיבא דינו כדבר שאין בו פגם, וכיון שנהגה ממנו שוה פרוטה מעל אע"פ שלא פגם, ולחכמים לא מעל עד שיפגום.

הנהגה מן החטאת, כשהיא חיה - לא מעל עד שיפגום, כשהיא מתה - כיון שנהגה מעל.

אחד היחיד ואחד הנשיא ואחד המשיח הרי הן במעילה - שנאמר 'נפש'.

אין מעילה אלא שינוי - וכן הוא אומר 'איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל', ואומר 'וימעלו באלקי אבותיהם ויזנו אחרי הבעלים'.

דף י"ח ע"ב

נאמר חטא בתרומה, ונאמר חטא במעילה - מה חטא האמור בתרומה פוגם ונהגה, ומי שפגם הוא עצמו נהגה, ובדבר שפוגם בו נהגה, ופגימתו והנאתו כאחד, ובתלוש מן הקרקע שאין תרומה נוהגת אלא בתלוש, ושליח שעשה שליחותו ה"ז תרומה לבעה"ב, אף חטא האמור במעילה - אינו מועל אלא כשפוגם ונהגה (בדבר

שדרכו ליפגם). ומי שפגם נהגה, ובדבר שפוגם בו נהגה, ופגימתו והנאתו כאחד, ובתלוש מן הקרקע, ושליח שעשה שליחותו בעה"ב מעל.

נהגה בדבר שאין בו פגם מנין שמעל (אע"פ שלא פגם), וכן אם לקח שוה פרוטה מן ההקדש ואכל הוא חציה והאכיל חציה לחבירו, או נהגה הוא כחצי שיעור ונתן לחברו החצי האחר ונהגה הוא, או שסך משמן של הקדש בחצי פרוטה ונתן לחברו החצי האחר ואכלו, וכן למפרע, ואפילו לזמן מרובה, כגון שאכל זה חצי שיעור בשחרית וחבירו לערב, מנין שמצטרפין ויהא הנהגה חייב, ת"ל 'תמעול מעל' ריבא.

ואע"פ שלענין תרומה לא צירף שתי אכילות כאחד, אלא צירף שיהא אכילה אחת בכזית, לענין מעילה צירף שתי אכילות ואפילו לזמן מרובה, ואפילו אכילתו ואכילת חבירו לאחר שלש שנים מצטרפת, שנאמר 'תמעול מעל' מ"מ.

יום ראשון פרשת האזינו - ז' תשרי תש"פ

דף י"ט ע"א

גם אם הוציא מן הקודש לקודש מעל - שנאמר 'תמעול מעל'. וכגון שלקח ממעות הקדש, וקנה מהן קיני זבין וקיני יולדות, או ששקל מהן שקלו שהוא חייב לשקול לתרומת הלשכה או שהביא חטאתו ואשמו מהקדש - לרבי שמעון כיון שהוציא מעל, שמאחר שהביאו לעזרה נפטר מאחריותו ומעל. ולרבי יהודה לא מעל עד שיזרוק הדם, שלעולם הוא חייב באחריותו עד שיזרוק הדם.

הקישה תורה מעילה מן ההקדש לסוטה לע"ז ולתרומה. לסוטה - ללמד שאע"פ שלא פגם מעל, כגון נתנה טבעת בידה. לע"ז - ללמד שאינו מועל עד שיהא בו שינוי, והיינו כשבוקע בקרדום (שדרכו ליפגם) שאינו מועל עד שיפגום. לתרומה - ללמד מה תרומה 'כי יאכל' פרט למזיק, כך במעילה כשמזיק דבר מאכל פטור.

נשתמש בזה של הקדש מעל אע"פ שלא פגם שאין דרך זהב ליפגם, ואע"פ שמצאנו שזהב של כלתו של נון נפגם, לפי שלא היו משמרות אותו זהב אלא משליכות אותו בכל מקום שמוצאות אותו, ועוד שאע"פ שפוגם לאחר זמן, לאלתר אינו פוגם ואע"פ כן כיון שנהגה מעל.

הנהגה מחטאת תמימה בחייה - אע"פ שלא פגם, מעל, לפי שעומדת להקרבה ואינה בת פדיה, וגם אם הכחישה אין בה תורת פגימה, שבין שמינה ובין כחושה ראויה לכפרה, נמצא שאין בה תורת פגימה. מחטאת בעלת מום, לא מעל אא"כ פגם, כגון שהכחישה ופיחת מדמיה, שהרי עומדת לפדיון.

דף י"ט ע"ב

נהגה כבחצי פרוטה ופגם כחצי פרוטה, או שנהגה בשוה פרוטה בדבר אחד ופגם בשוה פרוטה בדבר אחר - לא מעל, עד שיהגה בשוה פרוטה ויפגם בשוה פרוטה בדבר אחד.

אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד. כיצד? רכב על גבי בהמה, ובא חברו ורכב, ובא חברו ורכב, כולן

מעלו. שתה בכוס של זהב, ובא חברו ושתה, ובא חברו ושתה - כולן מעלו. תלש מן החטאת, ובא חברו ותלש, ובא חברו ותלש, כולן מעלו.

וזו דברי רבי נחמיה, שהיה דורש ק"ו, אם אחרים מביא כלי שרת לקדושה, הוא עצמו לא כל שכן שיהא קדוש כל כך שיהא בו מועל אחר מועל. אבל לת"ק בברייתא אין מועל אחר מועל אלא בבהמה, שנאמר 'באיל האשם' (ומשמע שאפילו מעל בו מאה פעמים קרוי אשם).

לרבי כל דבר שאין לו פגם - יש בו מועל אחר מועל. י"א שבא לרבות עצים שלרבי חשובין קרבן ויש בהם מועל אחר מועל, שאם ישב עליהן וחזר אחר וישב עליהן יש בהן מועל אחר מועל. ולחכמים אינן חשובין אלא כקדשי בדק הבית וכאילו אין עומדים אלא לדמיהם ואין בהן מועל אחר מועל. וי"א שנחלקו לענין קדשי מזבח תמימין ונעשו בעלי מומין, ועבר ושחטן, שלרבי הסובר שיקברו ואין להם פדיון, לפי שאינן בני העמדה והערכה, יש בהן מועל אחר מועל, ולחכמים יש להם פדיון, שא"צ העמדה והערכה, ולפיכך אין בהן מועל אחר מועל.

האומר הרי עלי עצים - לא יפחות משני גזירין. לרבי עצים קרבן הן וטעונין מלח, וטעונין תנופה, וטעונין עצים להקטירן עליהן, וצריכין קמיצה.

יום שני פרשת האזינו - ח' תשרי תש"פ

דף כ' ע"א

גזבר שנטל אבן או קורה של הקדש - הרי זה לא מעל, שעדיין ברשות הקדש הוא כבתחילה. נתנה לחברו - הוא מעל, וחברו לא מעל. בנאה בתוך ביתו - אם לא שינה אותה, כגון שהניחה ע"פ ארובה, לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה. ואם שינה אותה, מעל מיד, אפילו אם נאמר שתלוש ולבסוף חברו חשוב כמחובר, לפי שהתורה אסרה במעילה הנאה הנראית לעינים.

נטל הגזבר פרוטה של הקדש - ה"ז לא מעל. נתנה לחברו - הוא מעל וחברו לא מעל. נתנה לבלבן, אף על פי שלא רחץ מעל, שהבלן אומר לו הרי המרחץ פתוח לפניך, הכנס ורחוץ.

אכילתו ואכילת חברו, הנייתו והניית חברו, אכילתו והניית חברו, הנייתו ואכילת חברו - מצטרפין זה עם זה למעילה, ואפילו לזמן מרובה.

המשתחוה לבית - לרב אסרו, אע"פ שמחובר לא נאסר משום ע"ז, תלוש ובסוף חברו חשוב כתלוש.

הדר בבית של הקדש - כיון שנהנה ממנה מעל. ולסובר שתלוש וחברו חשוב כמחובר אין דין זה אלא כשהקדיש את האבנים כשהן בתלוש ואח"כ בנאן, שמכיון שבשעת הקדש היה תלוש, לפיכך אע"פ ששוב בנאו יש בו מעילה. אבל אם בנאו ולבסוף הקדישו לא מעל.

הדר בבית של מערה של הקדש - בכל אופן לא מעל, שהוא מחובר. **הדרן עלך הנהגה**

פרק שישי - השליח שעשה

השליח שעשה שליחותו - בעל הבית מעל. לא עשה שליחותו - השליח מעל. כיצד? אמר לו תן בשר לאורחים ונתן להם כבד, כבד ונתן להם בשר - השליח מעל.

אמר לו תן להם חתיכה חתיכה, והוא אומר טלו שתים, והם נטלו שלש - כולם מעלו. ולסובר ששליח שהוסיף על שליחותו אינו שליח כלל, לא מעל בעל הבית אלא אם אמר שליח טול חתיכה אחת מדעת בעל הבית וחתיכה אחת מדעת.

דף כ' ע"ב

לרב חסדא - לשיטת רבי עקיבא אם אמר לשליח תן בשר לאורחים ונתן להם כבד בעל הבית מעל, שלשיטתו כל מין ששליח נמלך עליו, והיינו שאם לא מצא בשר נמלך ושואל לבעל הבית אם יתן

כבד, נקרא מין אחד, ונמצא שעשה שליח שליחותו. ולשיטת התנא במשנתנו שלא מעל, היינו משום שסובר שכל ששליח נמלך עליו נקרא שני מינים. ולאביי גם לרבי עקיבא מעל שליח, שאע"פ שנקרא מין אחד, מ"מ צריך שליח לימלך עליו, וכיון שלא נמלך, נחשב שלא עשה שליחותו.

הגודר מן הירק - לת"ק מותר בדילועין, ור"ע אוסר, שכל שהשליח נמלך עליו נקרא מין אחד.

הגודר מן הבשר - לת"ק אסור בכל מיני בשר, ואסור בראש וברגלים, בקנה, ובכבד, ובלב, ואסור בבשר עופות, שסובר כר"ע שכל שהשליח נמלך עליו נקרא מין אחד. ומותר בבשר דגים וחגבים אם באותו יום יש לו כאב עינים, שאסור לאכול דגים ונמצא שאינם ראויים לו. אבל בכל יום גם דגים בכלל, לפי שהשליח נמלך עליו. ולרשב"ג מותר בראש וברגלים, בקנה ובכבד, ובעופות, ובדגים ובחגבים, שחולק על ר"ע וסובר שכל שהשליח נמלך עליו נקרא שני מינים. וכן היה רשב"ג אומר שקרביים לאו בשר הן, ואוכליהן לאו בר איניש.

אין מקיזין דם לא על הדגים, ולא על העופות, ולא על בשר מליח.

יום שלישי פרשת האזינו - ט' תשרי תש"פ

דף כ"א ע"א

אמר לשליח, הבא לי מעות מן החלון או מן הדלוסקמא, והביא לו - אף על פי שאמר בעה"ב לא היה בלבי אלא מזה והביא מזה, בעה"ב מעל, שהרי נעשה שליחותו, ודברים שבלב אינן דברים. אבל אם אמר לו הבא לי מן החלון והביא לו מן הדלוסקמא, או מן הדלוסקמא והביא לו מן החלון - השליח מעל.

שלח ביד חרש שוטה וקטן, אם עשו שליחותו - בעה"ב מעל, ואע"פ שאינן בני דיעה ולא בני שליחות, כיון שנעשה שליחותו על ידיהן וניחא ליה בגוויה מעל, וכדין מעטן של זיתים שהזיעה שלו מכשיר כיון דניחא ליה בגוויה. וכן מצאנו לענין עירוב שאם נתנו ע"ג קוף או פיל והוליכו ה"ז עירוב אע"פ שאינו בן דעת, כיון שנעשה שליחותו. ואם לא עשו חש"ו את שליחותו של בעה"ב - חנווני מעל.

הזיתים מקבלין טומאה משיזיעו זיעת המעטן ולא זיעת הקופה, לפי שבעל הבית ניחא ליה בזיעת המעטן ולא ניחא ליה בזיעת הקופה.

נתן את העירוב ע"ג הקוף והוליכו, או ע"ג הפיל והוליכו - הרי זה עירוב.

שלח ביד פקח, וזכר בעל הבית עד שלא הגיע אצל חנווני ולא זכר שליח, השליח מעל. ואם זכרו שניהם - חנווני מעל לכשיוציא. כיצד יעשה בעה"ב כשזכר לו, שיוציא החנווני מידי מעילה, נוטל פרוטה של חולין או כלי קודם שיוציאנה החנווני, ואומר פרוטה של הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה, שההקדש נפדה בכסף ובשוה כסף.

נתן פרוטה לשליח, ואמר לו, הבא לי בחציה נרות ובחציה פתילות, והלך והביא לו בכולה פתילות, או בכולה נרות. או שאמר לו הבא לי בכולה נרות, או בכולה פתילות, והלך והביא בחציה נרות ובחציה פתילות - שניהם לא מעלו. בעה"ב לא מעל שלא נעשה שליחותו, והשליח לא מעל, שבדבר ששינה בו שליחותו לא היה בו אלא חצי פרוטה, ואין מעילה בחצי פרוטה.

אבל אם אמר לו הבא לי בחציה נרות ממקום פלוני, ובחציה פתילות ממקום פלוני, והלך והביא לו נרות ממקום פתילות, ופתילות ממקום נרות - השליח מעל, ששינה שליחותו בפרוטה שלימה.

נתן לשליח שתי פרוטות, ואמר לו לך והבא לי אתרוג, והלך והביא לו באחת אתרוג ובאחת רימון - לת"ק שניהם מעלו, ולרבי יהודה בעה"ב לא מעל, שאומר לו אתרוג גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע.

דף כ"א ע"ב

נתן לו דינר זהב, ואמר לו לך והבא לי חלוק, והלך והביא לו בשלשה

דינרי כסף חלוק, ובשלשה טלית - לת"ק שניהם מעלו, שבעה"ב נעשית שליחותו ביותר מכדי פרוטה, והשליח מעל ביותר משה פרוטה. ולרבי יהודה בעה"ב לא מעל, שאומר לו, חלוק גדול הייתי מבקש והבאת לי קטן ורע.

האומר לשלוחו לך מכור לי כור קרקע, והלך ומכר לתך - נסתפקו אם קנה לוקח או לא.

לצד שלא קנה לוקח, לא מעל בעל הבית כשאמר לשליח לקנות חלוק בדינר והביא לו בשלשה דינרי כסף, אלא אם הביא לו חלוק שוה דינר זהב בשלשה דינרי כסף. אבל אם לא היה שוה דינר זהב, לא נעשה שליחותו ולא מעל בעל הבית. ולרבי יהודה בעה"ב לא מעל אע"פ שהביא לו חלוק שוה דינר זהב, שאומר לו אילו היית משלם דינר זהב היו נותנים לך חלוק ששוה שתי דינרי זהב.

מודה ר' יהודה בקטנית שאם שלח לו לקנות בדינר זהב וקנה לו בשלשה דינרי כסף, ששניהם מעלו - שהקטנית בפרוטה וקטנית בדינר, ואין יכול לומר לו אילו היית נותן דינר זהב היו נותנים לך שוה שני דינרים, והיינו שהיו מוזילים לך לפי שקנית יותר, שאין מוזילים את הקטנית למי שקונה יותר ממי שקונה בפחות. וכגון שהוא במקום שמוכרים במדות, כל מדה בפרוטה ואין הוזלה למי שקונה יותר.

המפקיד מעות אצל שולחני, אם צרורין לא ישתמש בהן, לפיכך אם הוציאן השולחני - מעל. ואם מותרין - ישתמש בהן, לפיכך אם הוציא - לא מעל השולחני אלא המפקיד. המפקיד אצל בעה"ב - בין מותרין ובין צרורין לא ישתמש בהן, לפיכך אם הוציא - בעה"ב מעל ולא המפקיד.

החנווני - לרבי מאיר דינו כבעל הבית, ולרבי יהודה דינו כשולחני. נפלה פרוטה של הקדש בתוך כיסו, או שאמר פרוטה בכיס זה הקדש - לרבי עקיבא כיון שהוציא את הראשונה מעל, ולחכמים עד שיוציא את כל הכיס. ומודה ר"ע לחכמים באומר לא יפטר כיס זה מן ההקדש, כלומר שלא יהא בו הקדש כל שהוא, שהוא מוציא והולך, עד שיוציא את כל הכיס, שמשמעות דבריו שפרוטה אחרונה תהא הקדש, ומשום כך לא מעל אלא באחרונה.

האומר אחד משזורי הקדש היו לו שנים - הגדול שבהן הקדש, שהמקדיש בעין יפה מקדיש. אבל אם היו שניהן שוין, הראשון שיבא לידו הקדש, ולא האחרון, שלא הודה ר"ע לחכמים שהאחרון הקדש אלא כשאמר לא יפטר כיס זה מן ההקדש.

הלוקח יין מבין הכותים, והוא עומד בדרך או בערב שבת בין השמשות ואינו יכול לתקנו לאלתר - לרבי מאיר אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני, ומחלל מעשר שני ושותה מיד, ויותר בכלי שיעור תרומה ומעשרות, שיש ברירה. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרים עד שיפריש ממש, שסוברים אין ברירה. ולא דמי לדברי רבי עקיבא לענין הכיס שמוציא את כל הכיס ופרוטה אחרונה היא הקדש, שלא אמרה רבי עקיבא אלא כשאמר לא יפטר כיס זה מן ההקדש.

הדרן עלך השליח שעשה שליחותו וסליקא לה מסכת מעילה

יום הכיפורים תש"פ

מסכת קנים

דף כ"ב ע"א

פרק ראשון - חטאת העוף

חטאת העוף נעשית למטה, שדמה ניתן על המזבח למטה מחוט הסיקרא, וחטאת בהמה למעלה. עולת העוף נעשית למעלה, ועולת הבהמה למטה. (וסימנך: ע"ע ט"ט, עולת העוף למעלה, חטאת למטה, ובבהמה להיפך).

אם שינה בזה ובזה, כגון שנתן דמי חטאת העוף למעלה, או שנתן דמי עולת העוף למטה - פסול.

סדר קנים כך הוא: החובה, מי שיש עליו חוב להביא קן, אחד חטאת ואחד עולה. אבל בנדירים ונדבות, שהתנדב מעצמו להביא

קן, כולן עולות.

איזהו נדר האומר הרי עלי עולה, ואיזהו נדבה האומר הרי זו עולה - מה בין נדרים לנדבות? שהנדרים מתו או נגנבו חייבים באחריותם, ונדבות מתו או נגנבו אין חייבין באחריותן.

דף כ"ב ע"ב

חטאת שנתערבה בעולה ועולה בחטאת, אפילו חטאת אחת ברבוא עולות או עולה אחת ברבוא חטאות - ימותו כולם, שבכל אחת יש להסתפק שמא עולה היא ופסולה למטה, שמא חטאת היא ופסולה למעלה.

פרידה אחת שפירשוה לחטאת - ונתערבה בקן של חובה או בכמה קנים שתומות של חובה, אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה. כגון אם נתערבה בשני קיני חובה, אינו מקריב מחמש אלו אלא שתי חטאות, שזהו מנין הכשר בשתי קינין של חובה, שאם יעשה שלשה חטאות, שמא שלשתן משתי הקינין הן, ואי אפשר לעשות משתי קינין רק שתי חטאות. ואינו יכול להקריב אפילו אחד מן החמש לעולה, שמא זו היא החטאת המפורשת ואין יכול לעשותה עולה.

וכן פרידה אחת שפירשוה לעולה - ונתערבה בקן או בקנין של חובה, אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה, מאותו הטעם. ואין חילוק אם נתערבה עולה מפורשת בהרבה קינין של חובה, או שנתערבו הרבה עולות מפורשות בקנים מועטים, או שהיו שוות, שבכל אופן אינו מקריב אלא כמנין עולות שבקני החובה, וכגון אם קן אחד הוא, אע"פ שנתערב בו שני עולות מפורשות, לא יקריב אלא עולה אחת, שאם יקריב שנים, שמא השניה היא זוג של הראשונה ואינה כשירה אלא לחטאת. [וכן הדין ברישא בפרידה של חטאת שנתערבה בעולות, שאין חילוק אם הקנין היו יותר מן החטאות הפרידות, או להיפך, או שהיו שוות, שבכל אופן אינו מקריב אלא כמנין חטאות שבקני חובה, מטעם הנ"ל].

קנים שתומות של חובה שנתערבה זו בזו - כגון קן שתומה של לידה שנתערבו שתי הפרידות בקן אחת שתומה של זיבה, או של לידה מאשה אחרת - אם יש בתערובת אחת לזו ואחת לזו, או שתיים לזו שתיים לזו, כגון שנתערבו שתי קינין בשתי קינין, או שיש שלש לזו ושלוש לזו, מחצה כשר ומחצה פסול, ומקריב חצי מהתערובת חציין לעולה וחציין לחטאת. אבל אם היה בתערובת קן אחת לזו ושתיים לזו ושלוש לזו ועשר לזו ומאה לזו, המועט כשר, כגון אם נתערבה קן חטאת של זיבה בשתי קינין של לידה, אינו מקריב אלא פרידה אחת לעולה ואחת לחטאת.

ודין זה הוא בין אם הקינים שנתערבו היו של שם אחד, כגון ששניהם היו מחמת לידה או מחמת זיבה, בין אם היו של שני שמות, כגון אחת ללידה ואחת לזיבה. ובין אם היו של אשה אחת, ובין אם היו של שתי נשים. כיצד משם אחד? לידה ולידה, או זיבה וזיבה. כיצד משני שמות? לידה וזיבה. כיצד שתי נשים משם אחד? על זו לידה ועל זו לידה, או על זו זיבה ועל זו זיבה. משני שמות? על זו לידה ועל זו זיבה.

שתי נשים שלקחו קניהן בערוב, או שנתנו דמי קניהם לכהן - לרבי יוסי לאיזה שירצה כהן יקריב חטאת ולאיזה שירצה כהן יקריב עולה, בין אם הביאו שתיהן על שם אחד, בין אם משני שמות (עיין בעירובין לז).

הדרן עלך חטאת העוף

יום חמישי פרשת האזינו - י"א תשרי תש"פ

דף כ"ג ע"א

פרק שני - קן שתומה

קן שתומה שפרח ממנה גוזל לאויר, או שפרח בין קינים של חטאות המתות ונתערב בהן, או שמת אחד מהן - יקח זוג לשני ויקריב את שניהם כדינם.

פרח הגוזל מן הקן לבין הקריבות - פסול (-שמקריב כל התערובת חוץ מאחת), ופוסל אחד כנגדו מן הקן שממנו פרח, שהגוזל הפורח פסול ופוסל אחד כנגדו, כדלהלן.

שתי נשים לזו שתי קנים ולזו שתי קנים, פרח מזו לזו - פוסל קן אחד בהליכתו (שהיו ארבע וארבע, וכעת שלש וחמש, מקריבים רק 2 מתוך ה-3 [חטאת ועולה] ו-4 מתוך ה-5 [2 עולות ו-1 חטאת], שאם יקריב כל ה-3 מקבוצה א' [איזה קרבן שיעשה] הרי יקבע הפורח למין השני, ולא יוכל להקריב מקבוצה ב' אלא 2 מסוג זה, כגון אם יקריב עולה ו-2 חטאות, הרי הזוג נקבע לעולה ולא יוכל להקריב מה-5 אלא 2 עולות ויוקרבו רק 6 מתוך 8. ומקבוצה ב' רק 4, שהרי אחר שהקריב 2 חטאות ו-2 עולות יתכן שאחד מהם הוא הפורח ועתה לא ידוע אם משל אשה זו הקריב 2 חטאות ועולה או להיפך ולכן אין יכול להקריב החמישי. אך 4 יכול ממה נפשך, שאף אם אחד מהם הוא הפורח הרי לא הקרבנו את זוגו).

חזר ופרח - פוסל קן אחד בחזירתו (שמקריבים רק 2 עולות ו-2 חטאות, שאם יקריבו שלישי אולי הוא של זו שכבר קרבו 2 חטאות שלה). פרח וחזר פרח וחזר לא הפסיד כלום יותר - שאפילו הן מעורבות הכל יחד, אין פחות משתיים (ב' חטאות וב' עולות), שהרי בין שיהיו כל הנקריבים משל אשה א' או משל ב' הנשים, יקריבו שפיר ב' חטאות וב' עולות כב' לזו וב' לזו.

היו לאשה אחת קן אחד סתום ולזו שתיים סתומות, או לזו שלש לזו ארבע לזו חמש לזו שש לזו שבע, פרח מן הראשונה לשניה, ואח"כ הוא או אחר חזר ממשם לשלישית, וממשם לרביעית וממשם לחמישית וממשם לששית וממשם לשביעית, ושוב חזר להיפך עד שהגיע בחזרה לראשונה - פוסל קן אחד מכל קבוצה בהליכתו, ואחד בחזירתו. ונמצא שלראשונה ושניה אין כלום, לשלישית אחת, לרביעית שתיים, לחמישית שלש, לששית ארבע, לשביעית שש.

קרה שוב כן - פוסל עוד קן אחד בהליכתו ואחד בחזירתו, (שכל פריחה גורמת ספק על זה שפרח אם יוקרב חטאת או עולה ולכן פוסל ממקום שפרח ולמקום שפרח), ונמצא שלשלישית ורביעית אין כלום, לחמישית אחת, לששית שתיים, לשביעית חמש.

קרה כן פעם שלישית - פוסל עוד קן אחד בהליכתו ואחד בחזירתו, ונמצא שלחמישית וששית אין כלום, ולשביעית יש ארבע. ויש אומרים שהשביעית לא הפסידה כלום מפרחה שלישית, ויש לה חמש.

פרח מבין המתות לראשונה וממשם לשניה וכן הלאה - כולם ימותו, שאין יודעים היכן היא.

קן סתומה וקן מפורשת זו בצד זו, פרח מהסתומה למפורשת ולא ידוע מי החטאת ומי העולה - השלשה ימותו שהרי נתערבו חטאת ועולה, ויקח זוג לשני שנשאר בסתומה. חזר מהשלשה המעורבים ליחיד מהסתומה, או שלכתחילה היה להיפך שפרח מהמפורשת לסתומה - כולן ימותו.

היתה חטאת מיכן ועולה מיכן וסתומה באמצע: פרח מהאמצע אחת לצד זו ואחת לצד זו - לא הפסיד כלום, אלא יאמר הכהן בעת הקרבה: זה שהלך אצל חטאות חטאת וזה שהלך אצל עולות עולה. חזר מהצדדים לאמצע - האמצעיים ימותו שאפשר שהוא מהמפורשים, ואלו שבצדדים - אלו יקריבו חטאות ואלו יקריבו עולות. חזר ופרח מהאמצע לצדדין (שהיו ב' שפרחו לאמצע, וכעת חזרו) - כולן ימותו, שאפשר שהחטאת פרחה לעולה ולהיפך.

אין מביאין תורין כנגד בני יונה ולא בני יונה כנגד תורין - ולכן האשה שהביאה חטאתה תור ועולתה בן יונה לא יצאה אלא תכפול ותביא עולתה תור. הביאה עולתה תור וחטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה - שהחטאת קובעת. לבן עזאי - הולכין אחר הראשון.

האשה שהביאה חטאתה ומתה - יביאו היורשין עולתה (שאינה אלא לדורון). הביאה עולתה ומתה - לא יביאו היורשין חטאתה (שאינה כפרה למתים).

הדרן עלך קן סתומה

יום שישי פרשת האזינו - י"ב תשרי תש"פ

דף כ"ד ע"א

פרק שלישי - במה דברים אמורים

כל דיני תערוכות הקנים שלמדנו בפרק א' היינו לכהן נמלך מה

לעשות, אבל בכהן שאינו נמלך הדינים כדלהלן.

נתערבו קיני אשה זו בקיני אשה אחרת, והיו מספר הקינים שזה עשה כולן למעלה כעולה או כולן למטה כחטאת - מחצה כשר ומחצה פסול. עשה חציים למעלה וחציים למטה - מחצה מלמעלה ומחצה מלמטה כשר (שהרי אין ידוע של מי הקריב, ובמקרה החמור ביותר כולן של אחת למעלה ושל שניה כולן למטה, הרי חצי מכל אחד כשר ממה נפשך).

לא היה מספר קיני אשה זו שזה לקיני האשה השניה: עשה כולן למעלה כעולה או כולן למטה כחטאת - מחצה כשר ומחצה פסול. עשה חציין למעלה וחציין למטה - כמספר המרובה כשר.

זה הכלל: כל מקום שאתה יכול לחלוק את הקינין ולא יהו עופות משל אשה אחת בין מלמעלה בין מלמטה (דהיינו בשוין, שאז שיתכן שהוקרבו כל גזולות של אשה אחת במקום אחד) והקריב חצי עולה וחצי חטאת - מחצה כשר ומחצה פסול. וכל מקום שאין אתה יכול לחלוק את הקינין עד שהוא משל אשה אחת בין מלמעלה בין מלמטה (דהיינו כשאינם שוים) - כמספר המרובה כשר.

נתערבה חטאת של זו עם עולה של זו: לא נמלך אלא עשה כולן למעלה כעולה או כולן למטה כחטאת - מחצה כשר ומחצה פסול. עשה חציין למעלה וחציין למטה - שתייהן פסולות, שמא חטאת קרבה למעלה ועולה למטה.

שתי נשים שהיו להן ג' קינים באופן זה: חטאת של אחת ועולה של השניה, קן סתומה, קן מפורשת (א' חטאת וא' עולה, אך לא פירשו של מי) - לא נמלך הכהן ועשה כולן למעלה או כולן למטה - מחצה כשר ומחצה פסול. עשה חצי מכל קן למעלה וחצי למטה - רק הסתומה כשרה ומתחלקת בין שניהן (ומביאות עוד קן בשותפות בתנאי).

דף כ"ד ע"ב

חטאת שנתערבה בקיני חובה (סתומות) באותו מספר (כגון שתי חטאות בקן סתום), לא נמלך והקריב חצי לעולה וחצי לחטאת - כשר רק כמנין חטאות שבחובה (באופן הנ"ל - רק אחת).

היו הסתומות במספר כפול מהחטאות (כגון שתי סתומות שהם ארבע עופות נתערבו בשתי חטאות), והקריב חצי לעולה וחצי לחטאת - מחצה כשר ומחצה פסול (באופן הנ"ל עולה ושתי חטאות).

היו החטאות במספר כפול מהסתומות (כגון ארבע חטאות בקן אחד), ועשה חצי עולה וחצי חטאת - המנין שבחובה כשר לחטאת (באופן הנ"ל שתי חטאות כשרות כמנין העופות שבסתום).

עולה שנתערבה בקינים סתומות (חובה) באותו מספר (כגון שתי עולות בקן סתום), לא נמלך והקריב חצי לעולה וחצי לחטאת - כשר רק כמנין עולות שבחובה (באופן הנ"ל - רק אחת).

היו הסתומות במספר כפול מהעולות (כגון שתי סתומות שהם ארבע עופות נתערבו בשתי עולות), והקריב חצי לעולה וחצי לחטאת - מחצה כשר ומחצה פסול (באופן הנ"ל חטאת ושתי עולות).

היו העולות במספר כפול מהסתומות (כגון ארבע עולות בקן אחד), ועשה חצי עולה וחצי חטאת - המנין שבחובה כשר לעולה (באופן הנ"ל שתי עולות כשרות כמנין העופות שבסתום).

האשה שאמרה הרי עלי קן של עולות נדבה כשאלד זכר - ילדה זכר מביאה שתי קנים אחת לנדרה ואחת לחובתה. נתנתם לכהן וחשב ששתייהם חובה ועשה שתיים למעלה ושתיים למטה - צריכה להביא עוד עוף ויקריבה למעלה.

כל זה כשהביאה כולם ממין אחד, אבל אם הביאתם משני מינין (תורים ובני יונה), ואין ידוע איזה קרב אחרון שהוא לנדרה והוא הצריך השלמה - תביא שתיים (תור ובן יונה). והשני יהא לנדרה חדשה.

פירשה נדרה מאיזה מין תביא ושכחה, והביאה שתי קינים והכהן עשה חצי עולה וחצי חטאת: אם מה שהביאה תחילה היה ממין אחד - צריכה להביא עוד שלש עופות. ואם היו משני מינים - תביא עוד ארבע.

קבעה נדרה שתביא עמו נדבתה, והביאה כנ"ל: הביאה ממין אחד -

צריכה להביא עוד חמשה עופות. הביאה משני מינים - תביא עוד ששה. נתנתם לכהן ואין יודע מה נתנה וגם הכהן אין יודע מה עשה - צריכה להביא עוד ארבעה עופות לנדרה ושתיים לחובתה וחטאת אחת, ולבן עזאי צריכה להביא שתי חטאות.

שבת קודש פרשת האזינו - י"ג תשרי תש"פ

דף כ"ה ע"א

אמר ר' יהושע על זו שצריכה להביא קינין הרבה מחמת ספקה: זה הוא שאמרו על איל כשהוא חי קולו אחד, וכשהוא מת קולו שבעה - שתי קרניו שתי חוצרות, שתי שוקיו שני חלילין, עורו לתוף, מעיו לנבלים, בני מעיו לכינורות, ויש אומרים אף צמרן לתכלת.

זקני עם הארץ - כל זמן שמזקינין דעתן מיטרפת עליהן, שנאמר 'מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח'. זקני תורה - כל זמן שמזקינין דעתן מתיישבת עליהן, שנאמר 'בישישים חכמה ואורך ימים תבונה'.

הדרן עלך במה דברים וסליקא לה מסכת קנים

דף כ"ה ע"ב

מסכת תמיד

פרק ראשון - בשלשה מקומות

בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש: בבית אבטינס, בבית הניצוץ, ובבית המוקד. בבית אבטינס ובבית הניצוץ היו עליות וכהנים פחותים מ"ג שנה שומרים שם. בית המוקד ע"ג כיפה של אבנים היתה, ובית גדול היה, מוקף רובדין של אבן, כלומר שבולטין מן החומה, ומהן היו עולין ע"ג מטותיהן שהיו בתוך כניסת החומה כעין מטות, וישנו שם זקני בית אב שהיה להם לעבוד למחר, ומפתחות העזרה בידם. פרחי כהונה שהגיעו לעבודה, איש כסתו בארץ, שאין זה כבוד להכניס שם מטות. לא היו ישינים בבגדי קדש, אלא היו פושטין ומניחין אותן תחת ראשיהם, ומתכסין בכסות עצמן.

יום ראשון - י"ד תשרי תש"פ

דף כ"ז ע"א

אירע קרי לאחד מן הכהנים שישינו בבית המוקד - יוצא והולך לו במסיבה (עמוד של בנין שעולין ויורדין בו ע"י גלגול) ההולכת תחת הבריה (י"א בהמ"ק וי"א מקום בהר הבית ששמו בירה), ונרות דולקין מכאן ומכאן, עד שמגיע לבית הטבילה. ומדורה היתה שם, ובית הכסא של כבוד, זה היה כבודו, מצאו נעול יודע שיש שם אדם, פתוח בידוע שאין שם אדם. ירד וטבל, עלה ונסתפג, ונתחמם כנגד המדורה, בא וישב לו אצל אחיו הכהנים (שטבול יום אסור במחנה לוייה רק מדרבנן ולא הטריחוהו לצאת כל עוד שלא האיר היום), עד שהיו שערים נפתחים יוצא והולך לו.

מי שרוצה לתרום את המזבח, משכים וטובל עד שלא יבא הממונה, פעמים שהוא בא מקרות הגבר, או סמוך לו מלפניו או מאחוריו. הממונה בא ודפק על שערי בית המוקד ושערי הר הבית, והן פתחו לו, אמר להן מי שטבל והכין עצמו לתרומת המזבח, יבא ויפיס. הפיסו, מי שזכה זכה בו.

מנין שהלויים שומרים במקדש בפני עצמן, והכהנים בפני עצמן, ושהכהנים שומרים בשלשה מקומות: שנאמר 'והחוננים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל'. משה בפני עצמו, ואהרן ובניו בפני עצמו. אהרן במקום אחד, ובניו בשני מקומות, שנאמר 'והחוננים' ונאמר 'שומרים', אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן. ואין לפרש שאהרן ובניו כולן שמרו במקום אחד, שהוקשו למשה, מה משה במקום בפני עצמו, אף אהרן ובניו כל אחד במקום בפני עצמו. ולרב אשי למדים שהכהנים שומרים בשלשה מקומות שנאמר 'שומרים' 'משמרת' 'למשמרת'.

דף כ"ז ע"ב

בגמרא נסתפקו אם בית אבטינס ובית הניצוץ היו עליות ממש, שהיה

בית תחתיהם, או שהיו גבוהים כעליות. (ונפשט שהיו עליות ממש. ע"פ מאירי).

שער הראשון שבצפון העזרה הוא שער הניצוץ, כמין אכסדרא היה, ועלייה בנויה על גבה, שהכהנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטה, ופתח היה לו לחול. ומנין שהכהנים שומרים למעלה ולויים למטה, שנאמר 'ילוו עליך וישרתוך', בעבודתך הכתוב מדבר, ולימדך הכתוב שיהיו לויים טפלים בשמירתך, והיינו כהנים למעלה ולויים למטה.

שני שערים היו בבית המוקד, אחד פתוח לחיל ואחד פתוח לעזרה. בזה שנכנסין לעזרה, פשפש קטן היה לו, שבו נכנסין לבלוש העזרה לראות אם כל הכלים מונחים במקומן. ושומר אחד היה עומד על שני השערים, לפי שהן סמוכין זה לזה יכול הוא לראות לכאן ולכאן.

בית המוקד היה מוקף רובדין של אבן - והן שורות של אבנים רחבות שעולין על ידן למטות שהן בחומה, ולא שחילקו את האבנים, שנאמר 'והבית בהבנותו אבן שלמה', אלא שמתחילה הביאו אבנים קטנות וגדולות, וכמו שנאמר 'אבני עשר אמות ואבני שמונה אמות'.

זקני בית אב היו ישינים על הרובדים שבבית המוקד ולא הכניסו שם מטות - שאין זה דרך ארץ להכניס מטות לבית המקדש.

יום שני - ט"ו תשרי - י"ט סוכות תש"פ

דף כ"ז ע"א

בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש: בבית אבטינס ובבית הניצוץ ובבית המוקד. והלויים בכ"א מקומות: חמשה על חמשה שערי הר הבית, ארבעה על ארבע פנותיו מבפנים, חמשה על חמשה שערי עזרה, וארבעה על ארבע פנותיו מבחוץ, אחד בלשכת הקרבן, ואחד בלשכת הפרוכת, ואחד אחורי בית הכפורת.

ולמדנו זאת מן הכתוב 'למזרח הלויים ששה, לצפונה ליום ארבעה, לנגבה ליום ארבעה, ולאסופים שנים שנים, לפרבר למערב ארבעה למסלה שנים לפרבר'. ואע"פ שיש כאן כ"ד - י"א שלאסופים היו רק שנים וכפל לשון הוא, ולפרבר לא היה אלא שומר אחד, וחבירו לצוותא בעלמא לפי שהיה עומד בחוץ. וי"א שכ"ד היינו לויים עם הכהנים ששמרו בשלשה מקומות, והכהנים נקראו לויים.

בהר הבית היו השומריין עומדין מתוכו, שאם יהיה עייף יכול לישב, אבל בעזרה היו עומדין מבחוץ, שאם היה עומד מבפנים והיה עייף לא היה יכול לישב, שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד.

אע"פ ששבעה שערים היו בעזרה לא שמרו הלויים אלא על חמשה שערים: לאביי כי שנים מהשערים א"צ שימור ע"י הלויים, שכבר שמרו שם כהנים, והן בית המוקד ובית הניצוץ. ולרבא נחלקו תנאים כמה שערים היו בעזרה, ולשיטת התנא ששמרו על חמשה שערי העזרה לא היו אלא חמשה שערים. (וי"א שהיו שבעה, וי"א שהיו שמונה).

אין פוחתין מ"ג גזברין ומ"ג אמרכליין, לר' נתן י"ג גזברין הן כנגד י"ג שערים, חמשה של הר הבית, ועוד שמונה שהיו בעזרה, לפי שיטתו.

נחלקו אמוראים (במסכת יומא) אם מותר לכהנים ליהנות מבגדי כהונה שלא בשעת עבודה. ולדברי האומר שאסור ליהנות, לא היו מניחין בגדי כהונה בשעת שינה תחת ראשיהן ממש, אלא כנגד ראשיהם.

ומדין זה למדין שמותר להניח את התפילין לצד ראשו בשעה שישן, ואין חוששין שמא יתגלגל ויישן עליהם.

דף כ"ז ע"ב

לדברי האומר אבנטו של כהן הדיוט זהו אבנטו של כהן גדול ויש בו כלאים - אסור לכהנים להניח את האבנט תחת ראשיהם (גם לדברי האומר שמותר ליהנות מבגדי כהונה שלא בשעת עבודה), שאסור לישן על כלאים. אלא שהיו מניחים אותן נגד ראשיהם, וי"א שהיו מניחים תחת ראשיהן רק את הבגדים שאין בהן כלאים, וי"א שבגדי כהונה קשין הן ואינן מחממין, לפיכך מותר לישן גם על האבנט שיש בו כלאים. אבל לדברי האומר אבנטו של כ"ג לא זהו אבנטו של כהן

הדיוט, לא היה באבנט כלאים, ומותר לישן על האבנט ממש (לדברי האומר שמוותר ליהנות מבגדי כהונה).

מעיקר הדין אין איסור כלאים אלא כשמעלה עליו, אבל מותר להציעו תחתיו - שנאמר 'כלאים לא יעלה עליך' אבל אתה מציעו תחתיו, אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן, שמא תיכרך נימא אחת על בשרו ומתחמם בו. ואפילו עשר מצעות זו על גב זו וכלאים תחתיהן, אסור לישן עליהן.

בגד קשה העשוי בנרש - מותר לשכב עליו גם אם הוא כלאים, לפי שאינו מחמם.

בעל קרי מהלך במחילות אע"פ שהוא משתלח מחוץ לשני מחנות - לפי שהמחילות לא נתקדשו.

עמוד החוזר - כשאדם צריך לפנות ומשהא את נקביו ומחזירם בבטנו, מביא את האדם לידי הדרוקן. סילון החוזר - שצריך להטיל מים ומשהא את עצמו, מביא את האדם לידי ירוקן.

ילמד אדם עצמו ליפנות בבוקר ובערב אפילו אם אינו צריך לנקביו - כדי שלא יצטרך ליפנות באמצע היום ויצטרך להתרחק ולבוא לידי סכנה. ולא יגלה עצמו עד שישב, ויכסה עצמו קודם שיקום. וקודם בואו לשתות בכוס ישטבנה, ולאחר שתיה יחזור וישטבנה. וכשישתה מים ונשארו בכוס - ישפוך מהן מעט ואח"כ יתן לתלמידו.

מעשה באחד ששתה מים ולא שפך מהן, ונתן לתלמידו, ואותו תלמיד איסטיגס היה, ולא רצה לשתות, ומת בצמא. באותה שעה אמרו: לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו א"כ שפך מהן. ולפיכך תלמיד השופך כנגד רבו, אין בזה משום אפקירותא.

כל דבר לא יפלוט בפני רבו - חוץ מקרא ודייסא, שהן כפתילה של אבר.

יום שלישי - ט"ז תשרי - א' דחווה"מ סוכות תש"פ

דף כ"ח ע"א

איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר, ואבוקות דולקות לפניו, וכל משמר שאינו עומד וא"ל איש הר הבית שלום עליך, ניכר שהוא ישן, חובטו במקלו, ורשות היתה לו לשרוף את כסותו, והם אומרים מה קול בעזרה? קול בן לוי לוקה, ובגדיו נשרפין שישן לו על משמר. כשהגיע רבי יוחנן למשנה זו, אמר, אשריהם לראשונים שאפילו על אונס שינה עושין דין, שלא על אונס שינה על אחת כמה וכמה.

רבי אומר: איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם, נחת רוח באה לעולם, טובה וברכה באין לעולם, ורעה מסתלקת מן העולם, שנאמר 'ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב'. ויש אומרים: יחזיק באמונה יתירה, שישא ויתן עם בני אדם באמונה ולא יאנה את הבריות, שנאמר 'עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי' וגו'.

כל המוכיח את חברו לשם שמים זוכה לחלקו של הקב"ה - שנאמר 'מוכיח אדם אחרי', ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד, שנאמר 'חן ימצא ממחליק לשון'.

בראשונה כל מי שרוצה לתרום את המזבח תורם. בזמן שהן מרובין - רצין ועולין בכבש, כל הקודם את חברו בתוך ארבע אמות זכה. היו שנים שוין, הממונה אומר להם הצביעו, ומה הן מוציאין אחת או שתים, ואין מוציאין גודל במקדש. מעשה בשנים שהיו שוין רצין ועולין בכבש, ודחף אחד מהם את חברו ונשברה רגלו, וכשראו בית דין שהיו באים לידי סכנה, התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס.

לאביי קודם תקנה היו טובלים תחילה, ולאחר שתקנו לעשות פייס, לא היה טובל רק מי שזכה בפייס ולאחר שזכה. ולרבא גם לאחר תקנה היה טובל קודם שבא הממונה, כדי שיהא מזומן מיד אחר הגורל לעבודתו. (ע"פ רא"ש).

נטל הממונה את המפתח מתחת הטבלא של שיש, ופתח את הפשפש, והוא פתח קטן שהיה בשער, ונכנס מבית המוקד לעזרה, ונכנסו הכהנים אחריו, ושתי אבוקות של אור בידם. נחלקו לשתי כיתות,

אלו מהלכין באכסדרה דרך מזרח, ואלו מהלכין באכסדרה דרך מערב, היו בודקין את הכלים והולכים עד שמגיעים למקום עושה חביתים, הגיעו, אלו ואלו אמרו שלום, הכל שלום, שלא נחסר כלום. העמידו עושה חביתים לעשות חביתים, להחם חמין לרבוכה.

דף כ"ח ע"ב

מי שזכה לתרום את המזבח הוא יתרום, והם אומרים לו הוי זהיר שלא תגע בכלי עד שתקדש ידיך ורגליך מן הכיור, והרי המחיתה נתונה במקצוע בין הכבש למזבח במערבו של כבש, אין אדם נכנס עמו, ולא נר בידו, אלא מהלך לאור המערכה, לא היו רואין אותו ולא היו שומעין את קולו, עד שהיו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור, והן אומרים הגיע עת, קידש ידיו ורגליו מן הכיור, נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח, פינה את הגחלים הילך, חותה את המאוכלות הפנימיות, ירד הגיע לרצפה, הפך פניו לצפון, הולך במזרחו של כבש כעשר אמות, צבר את הגחלים על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים, מקום שנותנים מוראת העוף, ודישון מזבח הפנימי, ודישון המנורה.

אין עושין אכסדראות של עץ בעזרה - שנאמר 'לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך', כלומר, לא תטע לך אשרה בכל מקום, לא תטע לך כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך, ואכסדראות שהיו שם היו של בנין.

אין דבר קודם לתמיד של שחר - שנאמר 'וערך עליה העולה', העולה עולה ראשונה. ולא אמרו שחביתין של כהן גדול קודמת אלא לענין להחם חמין לרביכה, ולאחר שיקרב התמיד היה מקטיר את החביתין.

הדרן עלך בשלשה מקומות

פרק שני - ראוהו אחיו

זה שתרם את הדשן לאחר שתרם וירד מן הכבש, נתקרב אצל רוח שאחיו עומדים, וראוהו אחיו שירד, והם רצים ובאים, מהרו וקדשו ידיהם ורגליהם מן הכיור, נטלו את המגרפות ואת הצינורות ועלו לראש המזבח. האברים והפדרים שלא נתעכלו מבערב, סולקין אותן על צדי המזבח, אם אין צדדים מחזיקין, סודרים אותם בסובב על הכבש. החלו מעלין באפר על גב תפוח. תפוח היה באמצע המזבח, פעמים שהיו עליו כשלש מאות כור (וגוזמא הוא. להלן כט.), וברגלים לא היו מדשנין אותו, מפני שהוא נוי למזבח. ומימינו לא נתעצל הכהן מלהוציא את הדשן.

יום רביעי - י"ז תשרי - ב' דחווה"מ סוכות תש"פ

דף כ"ט ע"א

לאחר שהסירו את האפר ונתנוהו לתפוח שבאמצע המזבח, והיה מקום המערכה פנוי, החלו מעלין בגזירין לסדר את המערכה. כל העצים כשרין למערכה, חוץ משל גפן ושל זית, אבל באלו היו רגילין: במרביות של תאנה, של אגוז, ושל עץ שמון. סידר את המערכה גדולה מזרחה, והיה עושה לה 'חזית' והוא מראה כמין חלון לצד מזרח, שתהא הרוח מנשבת בו, וראשי גזירין הפנימים היו נוגעין בתפוח, וריוח היה בין הגזירים, שהיו מציתים משם עצים דקין, ונדלקים הגדולים על ידי הקטנים.

בררו משם עצי תאנה יפים (שיעשו גחלים טובים ולא אפר, וישאו אותם למזבח הפנימי), סידר את המערכה שניה על המזבח החיצון לקטורת, כנגד מערבית דרומית, משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות, באומד חמש סאין גחלים, ובשבת, באומד שמונה סאין גחלים, ששם היו נותנים שני בזיכי לבונה של לחם הפנים. האברים והפדרים שהיו סדורים על הכבש ולא נתעכלו מבערב, מחזירין אותן למערכה, והציתו שתי מערכות באש לאחר שסדרו שני גזרי עצים, ירדו ובאו להם ללשכת הגזית שהיא קרובה לעזרה להטיל פייסות.

פעמים שהיה על התפוח כשלש מאות כור - ואינו אלא גוזמא בעלמא, שמעולם לא הגיע לשלש מאות כור, שמקום המערכה לא היתה יכולה להחזיק כל כך. וכן מה שאמרו שמשקין את התמיד

כלפי מערב, והשוחר עומד במזרח על קרן צפונית, ופניו למערב, והמקבל עומד כנגדו באלכסון ומצדד כדי שיהא פניו כלפי דרום.

תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית, על טבעת שניה, (כלומר בטבעת ראשונה שבסדר השני המשוכה לצד צפון. מפרש) שהשמש באה מן המזרח, לפיכך מושכו השוחט לצד מערב להרחיקו מן הכותל מזרחית בכל יכולת, מפני שהכותלים גבוהים והחמה של שחרית בשיפולו של רקיע, וצל הכותל עומד כנגד קרן צפונית מערבית לסוף אורך המזבח אצל ההיכל. ותמיד של בין הערבים היה נשחט על קרן מזרחית צפונית, על טבעת שנייה. לפי שבערב הלכה השמש לצד מערב, לכך צריך להמשיך מקום שחיטה למקום שכלה המזבח לצד צפונית מזרחית, וכמה שיתרחק יותר תבא החמה על ידו.

שחט השוחט וקיבל המקבל, בא לו לקרן מזרחית צפונית, ונותן מזרחה צפונה, מערבית דרומית ונותן מערבה דרומה, שירי הדם היה שופך אל יסוד דרומית.

יום שישי - י"ט תשרי - ד' דחזה"מ סוכות תש"פ

דף ל"א ע"א

כשבא להתחיל הפשטו של תמיד, לא היה שובר בו את הרגל ומניח רגל השבור ברגל האחר כדרך הטבחים - אלא נוקב (את שתי הרגלים) מתוך ערקובו, ותולה בו. היה מפשיט ויורד עד שמגיע לחזה, הגיע לחזה, חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו, חתך את הכרעים ונתנו למי שזכה בהן. מרק את ההפשט, קרע את הלב והוציא את דמו, חתך את הידים ונתנו למי שזכה בהן. עלה לרגל הימנית, חתכה ונתנה למי שזכה בה וב' ביצים עמה. קרעו, ונמצא כולו גלוי לפניו, נטל את הפדר ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה. נטל את הקרביים ונתנו למי שזכה בהן, להדיחן. והכרס מדיחין אותה בבית המדיחין, ומדיחין אותה כל צרכה, והקרביים מדיחין אותן שלש פעמים במעוטן על שולחנות של שיש שבין העמודים.

נטל את הסכין והפריש את הריאה מן הכבד, ואצבע הכבד מן הכבד, ולא היה מזיזה ממקומה. נוקב את החזה ונתנה למי שזכה בה, עלה לדופן הימנית, היה חותך ויורד עד השדרה, ולא היה נוגע בשדרה עד שמגיע לבין ב' צלעות דקות, חתכה ונתנה למי שזכה בה והכבד תלויה בה. בא לו לגרה, הניח בה שתי צלעות מכאן, ושתי צלעות מכאן, חתכה ונתנה למי שזכה בה, הקנה והלב והריאה תלוים בה. בא לו לדופן השמאלית, הניח בה שתי צלעות דקות מלמעלה, ושתי צלעות דקות מלמטן, וכך היה מניח בחבירתה, נמצא מניח שתיים שתיים מלמעלה, שתיים שתיים מלמטן. חתכה ונתנה למי שזכה בה, והשדרה עמה, והטחול תלוי בה, והיא היתה גדולה, אלא של ימין קורין גדולה שהכבד תלויה בה. בא לו לעוקץ, חתכו ונתנו למי שזכה בו, האליה ואצבע הכבד וב' כליות עמו. נטל את הרגל השמאלית, חתכה ונתנה למי שזכה בה.

דף ל"א ע"ב

נמצאו כולן עומדים בשורה והאברים בידם - הראשון בראש וברגל, הראש בימינו, וחוטמו כלפי זרועו, קרניו בין אצבעותיו, בית שחיטתו מלמעלה, והפדר נתון עליה. הרגל של ימין בשמאלו, ובית עורן לחוץ. השני בשתי ידים, של ימין בימינו, ושל שמאל בשמאלו, ובית עורן לחוץ. השלישי בעוקץ וברגל, העוקץ בימינו, והאליה מדולדלת בין אצבעותיו, ואצבע הכבד ושתי כליות עמו, הרגל של שמאל בשמאלו, ובית עורן לחוץ. הרביעי בחזה ובגרה, החזה בימינו והגרה בשמאלו, וצלעותיו בין שני אצבעותיו. החמישי בשתי דפנות, של ימין בימינו, ושל שמאל בשמאלו, ובית עורן לחוץ. הששי בקרבים הנתונים בבזך, וכרעים על גביהן מלמעלה. השביעי בסולת, השמיני בחביתים, התשיעי ביין. הלכו ונתנו מחצי כבש ולמטה במערבו, ומלחום וירדו, ובאו להן ללשכת הגזית לקרות את שמע.

היו מעקדין את התמיד עקידת יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם. לא היו כופתין את הטלה - י"א משום בזיון קדשים, וי"א משום שמהלך בחוקי העמים. ונפקא מינה בין הטעמים אם כפתו בשיראין,

או בחוטין של זהב, שאין כאן בזיון קדשים, אבל למ"ד משום חוקי העמים אסור.

שלש עשרה שולחנות היו במקדש: שמונה של שיש בבית המטבחים - שעליהם מדיחין את הקרבים, שנים במערבה של כבש, אחד של שיש ואחד של כסף, על של שיש נותנין את האברים, ועל של כסף כלי שרת. ובאולם שנים מבפנים על פתח הבית, אחד של כסף ואחד של זהב. על של כסף נותנין לחם הפנים בכניסתו, ועל של זהב ביציאתו, שמעלין בקודש ולא מורידין. ואחד של זהב בפנים, שעליו לחם הפנים תמיד. ואע"פ שאין עניות במקום עשירות, הוצרכו לעשות של שיש ולא של זהב מפני שהוא מרתח ומקלקל את האברים.

מנין שצריך לשחוט את התמיד נגד אור השמש, שנאמר 'שנים ליום' כנגד היום. הא כיצד? תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה, ושל בין הערבים היה נשחט על קרן צפונית מזרחית על טבעת שניה.

שבת קודש - כ' תשרי - שבת חזה"מ סוכות תש"פ

דף ל"ב ע"א

עשרה דברים שאל אלכסנדרוס מוקדון את זקני הנגב:

א. מן השמים לארץ רחוק, או ממזרח למערב? אמרו לו ממזרח למערב, שהרי חמה במזרח הכל מסתכלין בה, חמה במערב הכל מסתכלין בה, חמה באמצע רקיע אין הכל מסתכלין בה, שכשהיא במזרח או במערב היא רחוקה ואפשר להסתכל בה, וכשהיא למעלה היא קרובה ואין יכולים לראות. ולחכמים זה וזה שוין, שנאמר 'כגבוה שמים על הארץ וגו' כרחוק מזרח ממערב, ואם אחד מהם רחוק, היה צריך לכתוב בשניהם את הרחוק יותר. והטעם שאי אפשר להסתכל על חמה באמצע הרקיע הוא משום שהיא עומדת בגילוי.

ב. אמר להן: שמים נבראו תחלה או הארץ? אמרו זקני הנגב שמים נבראו תחלה, שנאמר 'בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ'.

ג. אמר להן: אור נברא תחלה או חשך? אמרו לו: דבר זה אין לו פתרון. ולא רצו לומר לו שחשך נברא תחלה, שנאמר 'והארץ היתה תהו ובהו וחשך', ולאחר מכן 'ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור', שמאחר שראו ששואל וחוזר ושואל חששו שישאול מה למעלה ומה למטה, מה לפניו ומה לאחור.

ד. אמר להם: מי נקרא חכם? השיבו לו איזהו חכם הרואה את הנולד.

ה. אמר להן מי נקרא גבור? אמרו לו: איזהו גבור הכובש את יצרו.

ו. אמר להן מי נקרא עשיר? אמרו לו: איזהו עשיר השמח בחלקו.

ז. אמר להן: מה יעשה האדם ויחיה? אמרו לו ימית עצמו, כלומר ישפיל עצמו.

ח. אמר להן מה יעשה אדם וימות? אמרו לו יחיה את עצמו, כלומר יגבה את עצמו ומתוך כך יתנו בו הבריות עין רעה ויקנאו בו וימות.

ט. אמר להן: מה יעשה האדם ויהיה מקובל על הבריות? אמרו לו שישנא את המלך והשלטון, אבל אדם הרגיל לדבר עם מלכים ושרים, מקנאים בו בני אדם ומתוך כך שונאים אותו ואת מעשיו. השיב להן אני יועצו שירחם מלך ושלטון וידבר עמהם תמיד, וידבר אל המלך בשביל אנשי העיר שלא להכביד עולו עליהם, ואז יבאו בני העיר לעובדו.

י. אמר להן: בים ראוי לדור או ביבשה? אמרו לו ביבשה, שהרי כל יורדי הים אין דעתן מיושבת עליהם עד שעולים ליבשה.

דף ל"ב ע"ב

גיהנום - למעלה מן הרקיע, וי"א לאחורי הרי חשך.

כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו - שנאמר 'קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נכח פני ה'.

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם - שנאמר 'וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך'.

הדרך שלך לא היו כופתין

פרק חמישי - אמר להם הממונה

לאחר שנתבאר שהכהנים ירדו מע"ג הכבש, והלכו ללשכת הגזית לקרות את שמע, המשנה מבארת את סדר התפילה שם: אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת (ברכת אהבה רבה), והם ברכו, קראו עשרת הדברות, שמע והיה אם שמוע ויאמר, ברכו את העם שלש ברכות, אמת ויציב, ועבודה, וברכת כהנים. ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא, שמשמר היוצא אומר למשמר הנכנס, מי ששיכן את שמו בבית הזה הוא ישכין ביניכם אהבה ואחוה שלום וריעות.

(לאחר שסיימו את התפילה) אמר להם הממונה על הפייסות: חדשים לקטרת, כלומר מי שלא זכה בקטורת כל ימיו, בואו והפיסו. ולא היו מניחים למי שזכה בה פעם אחת, מפני שמעשרת. זכה מי שזכה. אמר להם חדשים עם ישנים, בואו והפיסו מי מעלה אברים מן הכבש למזבח. ולר"א בן יעקב המעלה אברים לכבש הוא מעלה אותן ע"ג המזבח.

ואותם כהנים שהכינו עצמם ולא זכו בפייס, והיו לבושים בגדי כהונה, היו מוסרים אותם לחזנים, והן השמיטין העוסקים בצרכי המקדש, והיו מפשיטין אותם את בגדיהם, ולא היו מניחין עליהם אלא מכנסים בלבד, ולבושים בגדי חול ואח"כ מפשיטים המכנסים, ומניחים כל בגדי כהונה ויוצאים. וחלונות היו שם וכתוב עליהם תשמיש הכלים, החלונות שבהן מכנסים כתוב עליהן מכנסים, ואת שבהן כתונת כתוב עליהן כתונת, וכן מצנפת ואבנט.

מי שזכה בקטורת היה נוטל את הכף, והכף דומה לתרוב גדול של זהב, מחזקת שלשה קבין, והבזך (כף קטן) היה בתוכו, מלא וגדוש קטרת, וכסוי היה לבזך, וכמין מטוטלת היה עליו מלמעלה, כלומר כעין טבעת היה לכסוי מלמעלה שעל ידה מטלטל הכיסוי ומסירו מעל הבזך.

יום ראשון - כ"א תשרי - ו' דחזה"מ סוכות תש"פ

דף ל"ג ע"א

מי שזכה במחתה להוליך הגחלים למזבח הזהב, נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח, ופנה את הגחלים הילך, וחנתה (גחלים גסות ובווערות) ירד ועירן לתוך של זהב, אבל לא היה חותה בשל זהב, כדי שלא תתקלקל. נתפזר ממנו כקב גחלים, שהיה חותה במחתה של כסף בת ארבעה קבים, ומערה בשל זהב שהיא של שלשה, והיה מכבדן לאמה שלא יכוו בהן הכהנים, ובשבת שאסור לכבות היה כופה עליהן פסכתו.

פסכתו - כלי גדול מחזיק לתך, ושתי שרשרות היו בו, אחת שהוא מושך בה ויורד, ואחת שהוא אוחד בה מלמעלה, שבו מורידין הדשן מעל המזבח, וכשמורידו מלא דשן דרך קרקע הכבש שהוא משופע, היה כהן אחד לפניו שמושכו בשרשרת וכהן אחד היה למעלה מן הפסכתו ותופס בשרשרת שלפניו, שלא יתגלגל במדרון הכבש. ושלשה דברים היה משמש: כופין אותו על גבי גחלים, ועל השרץ בשבת, ומורידין בו את הדשן מעל גבי המזבח.

הגיעו בין האולם ולמזבח, נטל אחד את המגרפה, והוא כלי גדול שהיו זורקים אותו כדי להשמיע קול, וזורקה בין האולם ולמזבח, אין אדם שומע קול חבירו בירושלים מקול המגרפה. ושלשה דברים היתה משמשת: כהן ששומע את קולה יודע שאחיו הכהנים נכנסים להשתחוות והוא רץ ובא, ובן לוי שהוא שומע את קולה, יודע שאחיו הלויים נכנסים לדבר בשר, והוא רץ ובא. וראש המעמד כשהיה שומע קול המגרפה היה מעמיד את הטמאים של אותו בית אב שלא היו ראויים לעבוד בשער המזרח. (י"מ כדי לביישן ויזהר פעם אחרת, וי"מ מפני החשד, שלא יאמרו שלמלאכתו הלך והניח מלעבוד).

הדרן עלך אמר להם הממונה

פרק שישי - החלו עולים

אותם שזכו בכף של קטורת ובמחתה של גחלים החלו להיות עולים במעלות האולם, ולפניהם היו מקדימים ללכת מי שזכה בדשן

מזבח הפנימי כדי להוציא את הטני שהניח שם, והשתחוה ויצא. ומי שזכה בדישון המנורה, נכנס ומצא שתי נרות מערביים דולקין, מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק, שממנו היה מדליק את המנורה של בין הערבים. מצאו שכבה, כגון לאחר שמת שמעון הצדיק שלא היה הנס, מדשנו ומדליקו ממזבח העולה, נטל את הכוז ממעלה שניה, והשתחוה ויצא.

מי שזכה במחתה, צבר את הגחלים על גבי המזבח, ורדדן בשולי המחתה, כדי שלא יפול הקטורת מעל הגחלים, לפיכך הוא מרקען ופושטן שלא יהיו משופעים אילך ואילך, והשתחוה ויצא.

מי שזכה בקטורת - היה נוטל את הבזך מתוך הכף, ונותן את הכף לאוהבו או לקרובו שבא עמו לצורך כך. ואם נתפזר מן הקטורת שבבזך לתוך הכף, לפי שהבזך היה מלא וגדוש ופעמים נופל ממנו לתוך הכף, נותן אוהבו את הקטורת שנתפזר בתוך הכף בחפניו של מקטיר. ומלמדים אותו לפי שלא הקטיר מעולם, ואומרים לו הוי זהיר שלא תתחיל מפניך שלא תכזה, התחיל מרדדן ויוצא. לא היה המקטיר מקטיר עד שהממונה אומר לו הקטר, ואם היה כהן גדול, הממונה אומר לו: אישי כהן גדול הקטר. פרשו העם, שכל הכהנים פורשים מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרת הקטורת, והקטיר, והשתחוה ויצא.

הדרן עלך החלו עולים

דף ל"ג ע"ב

פרק שביעי - בזמן שכהן גדול

בזמן שכהן גדול נכנס להשתחות בהיכל, שלשה אוחזין בו - אחד בימינו, ואחד בשמאלו, ואחד באבנים טובות שעל כתפות האפוד. וכיון ששמע הממונה קול רגליו של כהן גדול שהוא יוצא, הגביה לו את הפרוכת התלוי בפתחו של אולם, נכנס והשתחוה, ויצא, נכנסו אחיו הכהנים, השתחוו ויצאו.

לאחר שברכו וקראו ועשו העבודות האמורות למעלה, באו ועמדו על מעלות האולם, עמדו הראשונים לדרום אחיהם הכהנים, וחמשה כלים בידם, הטני ביד אחד, והכוז ביד אחד, והמחתה ביד אחד, והבזך ביד אחד, וכף וכסויו ביד אחד, וברכו את העם ברכה אחת (שלשה פסוקים של ברכת כהנים, ולא ענו אמן בין הפסוקים), אלא שבמדינה אומרים אותה שלש ברכות (שהיו עונין אמן בין הפסוקים) ובמקדש ברכה אחת.

במקדש היו אומרים את השם ככתבו ביו"ד ק"א, ובמדינה בכניו באל"ף דל"ת. במדינה הכהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפיהם, ובמקדש על גבי ראשיהן, חוץ מכהן גדול שאין מגביה את ידיו למעלה מן הציץ. לר' יהודה אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ, שנאמר 'וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם'.

בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר, היה עולה בכבש והסגן בימינו, הגיע למחצית הכבש ונתייגע קצת, אחז הסגן בימינו והעלהו, והושיט לו הראשון הראש והרגל וסמך עליהן וזרקו, והושיט השני לראשון שתי הידים, נותנן לכהן גדול וסמך עליהן וזרקו, נשמט השני והלך לו, וכך היו מושיטין לו שאר כל האברין, והוא סומך עליהן וזרקו. ובזמן שהוא רוצה, הוא סומך, ואחרים זורקין. בא לו להקיף את המזבח, מהיכן הוא מתחיל? מקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. נתנו לו יין לנסך, הסגן עומד על הקרן והסודרים בידו, שני כהנים עומדין על שלחן החלבים, ושתי חצוצרות בידם, תקעו והריעו ותקעו, באו ועמדו אצל בן ארזא, אחד מימינו ואחד משמאלו, שחה לנסך, והניף הסגן בסודרים, והקיש בן ארזא בצלצל, ודברו הלויים בשיר, הגיעו לסוף פרשה, תקעו, והשתחוה העם. על כל פרק תקיעה, ועל כל תקיעה השתחויה. זהו סדר התמיד לעבודת בית אלקיננו, יהי רצון שיבנה במהרה בימינו, אמן.

השיר שהיו הלויים אומרים במקדש: ביום הראשון היו אומרים 'לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה', בשני היו אומרים 'גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקיננו הר קדשו', בשלישי היו אומרים 'אלקים נצב בעדת קל בקרב אלקים ישפוט'. ברביעי היו אומרים 'קל נקמות ה' קל נקמות הופיע', בחמישי היו אומרים 'הרנינו לאלקים עוזנו הריעו לאלקי יעקב', בששי היו אומרים 'ה' מלך גאות לבש לבש'.

וגו', בשבת היו אומרים 'מזמור שיר ליום השבת', מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

הדרן עלך בזמן שכהן גדול וסליקא לה מסכת תמיד

יום שני - כ"ב תשרי - שימחת תורה תשי"ב

דף ל"ד ע"א

מסכת מדות

פרק ראשון - בשלשה מקומות

בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש בבית אבטינס ובבית הניצוץ ובבית המוקד. והלויים בעשרים ואחד מקום, חמשה על חמשה שערי הר הבית, ארבעה על ארבע פנותיו מתוכו, חמשה על חמשה שערי העזרה, ארבע על ארבע פנותיה מבחוץ, ואחד בלשכת הקרבן, ואחד בלשכת הפרוכת, ואחד לאחורי בית הכפורת.

איש הר הבית שהיה ממונה על כל המשמרות ששומרים העזרה, היה מחזור על כל משמר ומשמר, ואבוקות דולקין לפניו, וכל משמר שאינו עומד ואומר לו 'איש הר הבית שלום עליך', ניכר שהוא ישן, חובטו במקלו, ורשות היה לו לשורף את כסותו, והם אומרים מה קול בעזרה, קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפים שישן לו על משמרו.

חמשה שערים היו להר הבית: שני שערי חולדה מן הדרום משמשי כניסה ויציאה, קיפונס מן המערב משמש כניסה ויציאה, טדי מן הצפון לא היה משמש כלום (ולראב"י (להלן ע"ב) בעל קרי היה יוצא בו), שער המזרחי שבחומת עזרת נשים שהכל נכנסין דרך שם לכל העזרות, ועליו שושן הבירה צורה, ובו כהן גדול השורף את הפרה ופרה וכל העוסקים בה יוצאים להר המשחה, וכבש היו עושין מהשער להר מפני קבר התהום.

שבעה שערים היו בעזרה: שלשה בצפון, ושלשה בדרום, ואחד במזרח. שבדרום, שער הדלק, שני לו שער הבכורות, שלישי לו שער המים. שבמזרח שער נקנור, ושתי לשכות היו לו אחת מימינו ואחת משמאלו, אחת לשכת פנחס המלביש ואחת לשכת עושי חביתין. ושבצפון שער הנצוץ, וכמין אכסדרה היה ועלייה בנויה על גביו שהכהנים שומרים מלמעלן והלויים מלמטן, ופתח היה לו לחיל. שני לו שער הקרבן, שלישי לו בית המוקד.

ארבע לשכות היו בבית המוקד כקייטונות פתוחות לטרקלין, שתי לשכות בקדש ושתיים בחול, וראשי פיספסין מבדילין בין קדש לחול. ומה היו הלשכות משמשות? מערבית דרומית היתה לשכת טלאי קרבן, שהיו שם טלאים המבוקרים, דרומית מזרחית היתה לשכת עושי לחם הפנים, במזרחית צפונית גנזו בני חשמונאי את אבני המזבח ששקצום מלכי יון, בצפונית מערבית יורדים לבית הטבילה.

דף ל"ד ע"ב

שני שערים היו לבית המוקד, אחד פתוח לחיל ואחד פתוח לעזרה. זה שהיה פתוח לעזרה פשפש קטן היה לו, שבו נכנסין לבלוש את העזרה, לחפש על כל כלי השרת שהיו כולן במקומן.

בית המוקד כיפה ובית גדול היה, מוקף רובדין של אבן, וזקני בית אב ישנים שם ומבתחות העזרה בידם, ופרחי כהונה איש כסתו בארץ.

ומקום היה בבית המוקד אמה על אמה, וטבלא של שיש וטבעת היתה קבועה בה, ושלשלת המפתחות היתה קבועה בה (ע"פ ש"ט"מ), הגיע זמן הנעילה, הגביה הכהן השוער את הטבלא בטבעת, ונטל את המפתחות מן השלשלת, ונעל הכהן מבפנים כל השערים שיש לו לנעול, ובן לוי ישן לו מבחוץ, גמר מלנעול החזיר את המפתחות לשלשלת ואת הטבלא למקומה, נתן כסותו עליה ישן לו. אירע קרי באחד מהם, יוצא והולך לו במסיבה ההולכת תחת הבירה והנרות דולקים מכאן ומכאן עד שמגיע לבית הטבילה, לרבי אלעזר בן יעקב הולך במסיבה ההולכת תחת החיל, יוצא והולך לו בשער טדי.

הדרן עלך בשלשה מקומות

פרק שני - הר הבית

הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה, רובו של בנין בדרום ההר, ששם היה רוב תשמיש העזרה, שני לו מן המזרח, שתשמישו מועט מן הדרום, שלישי לו מן הצפון, מיעוטו מן המערב, שאין תשמיש היכל כל כך. מקום שהיה רוב מדתו שם היה רוב תשמישו.

כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל, חוץ ממי שאירעו דבר שהוא מקיף לשמאל, ושואלין לו מה לך מקיף לשמאל, אם השיב שאני אבל, משיבין לו השוכן בבית הזה ינחמך, ואם אמר שאני מנוודה, לרבי מאיר משיבין לו השוכן בבית הזה יתן בלבם ויקרבוך, ולרבי יוסי אם יאמרו כן עשיתן כאילו עברו עליו את הדין, אלא משיבין לו השוכן בבית הזה יתן בלבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך.

יום שלישי פרשת בראשית - כ"ג תשרי תשי"ב

דף ל"ה ע"א

לפנים מכותל חומת הר הבית סורג גבוה עשרה טפחים, ושלוש עשרה פרצות היו שם שפרצום מלכי יון, חזרו וגדרום, וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות על הנס שזכו לגודרה, לפנים ממנו החיל, ועשר אמות רוחב מן הסורג לחיל, ושתיים עשרה מעלות היו שם, רום המעלה חצי אמה ומשך שלה חצי אמה, כל המעלות שהיו שם רום מעלה חצי אמה ומשך שלה חצי אמה, חוץ משל אולם שמשך שלהם אמה. כל הפתחים והשערים שהיו שם גובהן עשרים אמה ורחבן עשר אמות, חוץ משל אולם שרוחבו עשרים אמה וגובהו ארבעים.

כל הפתחים שהיו שם היו להן דלתות חוץ משל אולם, כל השערים שהיו שם היו להן שקופות, שהיו סיפין עשויין בבנין להקשת הדלת, חוץ משער טדי שאין לו בנין סף, והיו שם שתי אבנים מונחות זו על גב זו, באחד חקוק חצי הפתח העליון ובאחד המפתח וחצי פתח התחתון. כל השערים שהיו שם נשתנו להיות של זהב, חוץ משער ניקנור מפני שנעשה בהן נס, ויש אומרים מפני שנחשתן מצהיב כזהב.

כל הכתלים שהיו שם היו גבוהים, חוץ מכותל המזרחי, שהכהן השורף את הפרה עומד בראש הר המשחה ומתכוין ורואה בפתחו של היכל בשעת הזיית הדם.

עזרת הנשים היתה אורך מאה ושלושים וחמש על רחב מאה ושלושים וחמש, וארבע לשכות היו בארבע מקצועותיה של ארבעים ארבעים אמה, ולא היו מקורות, וכך הם עתידים להיות לעתיד לבוא, שנאמר 'ויציאני אל החצר החיצונה ויעבירני אל ארבעת מקצועי החצר והנה חצר במקצוע החצר וגו' חצר במקצוע החצר בארבעת מקצועות החצר חצרות קטורות', אין קטורות אלא שאינן מקורות.

ומה היו הלשכות משמשות? דרומית מזרחית היא היתה לשכת הנזירים, ששם הנזירין מבשלין את שלמיהן ומגלחין את שערן ומשלחים את שערם תחת הדוד. מזרחית צפונית היתה לשכת העצים, ששם הכהנים בעלי מומין מסירין את העצים המתולעים, שכל עץ שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח. צפונית מערבית היתה לשכת מצורעים, ששם היו טובלין תיכף להכניס ידיהם לבהונות להזות עליהן מדם האשם והשמן. מערבית דרומית רבי אליעזר בן יעקב שכח מה היתה משמשת, ולאבא שאול שם היו נותנין יין ושמן, היא היתה נקראת לשכת בית שמניה.

חלקה היתה עזרת הנשים בראשונה, והקיפיה בזיזין וגוזזטראות לצורך שמחת בית השואבה, שהנשים רואות מלמעלן והאנשים מלמטן, כדי שלא יהו מעורבין. וחמש עשרה מעלות עולות מתוכה לעזרת ישראל, כנגד חמש עשרה מעלות שבתהלים, שעליהן הלויים אומרים בשיר, לא היו ישרות אלא מוקפות כחצי גורן עגולה.

דף ל"ה ע"ב

לשכות היו תחת עזרת ישראל ופתוחות לעזרת הנשים, ששם

טבעות היו לצפוננו של מזבח לשחיטת הקדשים - "א ו' סדרים של ד, ו"א ד' סדרים של ו'.

בית המטבחים היה לצפוננו של מזבח - ועליו שמונה עמודים ננסים ורבעים של ארז על גביהן, ואנקלאות של ברזל היו קבועין בהן, ושלשה סדרים לכל אחד ואחד שבהן תולין את הבהמות השחוטות, ומפשיטין את עורן על שולחנות של שיש שבין העמודים.

הכיוור היה בין האולם ולמזבח - ומשוך כלפי הדרום.

בין האולם ולמזבח כ"ב אמה - לת"ק: אמה אחת רצפה, ומשם והלאה היו כ"ב מעלות, ב' מעלות שגובה כל אחת חצי אמה ורחבה אמה, והשלישית היתה לה רצפה שלש אמות, כך היו ג' סדרים, ועוד ג' מעלות ב' ברוחב אמה והשלישית ארבע אמות [נמצא רוחב המעלות כולן כ"א אמה]. לר' יהודה: לא היה שום ריוח רצפה בין המעלות למזבח, שהמעלה העליונה היה לה רצפה ברוחב חמש אמות.

פתחו של אולם - גובהו מ' אמה ורחבו כ' אמה. וחמש מלתראות (קורות מצוירות) של מילת (-מין עץ) על גביה, התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה, וכך כל הנוספות עודפות אמה מכל צד, ונמצאת העליונה רחבה ל' אמה. ונדבך של אבנים היה בין כל אחת מהמלתראות.

כלונסאות של ארז היו קבועים מכתלו של היכל לכתלו של אולם - כדי שלא יבעט מחמת גבהו.

שרשראות של זהב היו קבועין בתקרת האולם - ובהן פרחי כהונה עולין ורואין את העטרות כאמור 'והעטרות תהיה לחלם ולטובה ולידעיה ולחן בן צפניה לזכרון בהיכל ה'".

גפן של זהב היתה עומדת על פתחו של היכל ומודלה על גבי כלונסות - כל המתנדב עלה או גרגיר או אשכול של זהב מביא ותולה בה. מעשה היה ונמנו עליה שלש מאות כהנים לפנות הזהב ממנה.

הדרן עלך המזבח

דף ל"ז ע"ב

פרק רביעי - פתחו של היכל

פתחו של היכל - גבהו כ' אמה ורחבו ל' אמות. והיו לו ד' דלתות, ב' בפנים וב' בחוץ - לת"ק: החיצונות נפתחות לתוך הפתח ומכסות עוביו של כותל, והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות את אחורי הדלתות (שכל הבית טוח בזהב חוץ ממקום זה). לר' יהודה: ארבעתן מתקפלות לתוך הפתח כל אחת שתים וחצי אמות, וחצי אמה מזוזה מכל צד.

ב' שערים קטנים (פשפשין) היו לשער הגדול - אחד בדרום ולא נכנס בו אדם מעולם, כאמור ביחזקאל 'ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבא בו כי ה' אלהי ישראל בא בו'. והשני בצפון - והבא לפתוח שערי היכל נטל המפתח ופתח את הפשפש ונכנס לתא, ומהתא להיכל. לר' יהודה: לא נכנס מהתא להיכל אלא הלך בתוך עוביו של כותל עד שנמצא עומד בין שני השערים ופתח את החיצונות מבפנים ואת הפנימיות מבחוץ.

יום המישי פרשת בראשית - כ"ה תשרי תש"פ

דף ל"ז ע"א

בכותל היכל וקודש הקדשים היו ל"ח תאים - ט"ו בצפון, ט"ו בדרום, ח' במערב. שבצפון ושבדרום - ג' קומות של ה' תאים. שבמערב - ב' קומות של ג' תאים, ועליהם ב' תאים. ולכל אחד מהתאים היו ג' פתחים - לתא מימינו ולתא משמאלו ולתא שעל גביו. בתא שבקרן מזרחית צפונית היו ה' פתחים - לתא מימינו ולתא שעל גביו ולמסיבה ולפשפש ולהיכל.

רוחב התאים: התחתונים - ה' אמות כל אחד. האמצעיים - ו' אמות. העליונים - ז' אמות.

מסיבה עולה מקרן מזרחית צפונית לקרן צפונית מערבית - שבה עולים לגגות התאים. היה עולה במסיבה ופניו למערב, הלך על כל פני הצפון עד שמגיע למערב, הגיע למערב והפך פניו לדרום, הלך כל פני מערב עד שמגיע לדרום, הגיע לדרום והפך פניו למזרח, ויפסול.

הלויים נותנים כנורות ונבלים ומצלתים וכל כלי שיר. עזרת ישראל היתה אורך מאה אמה ושלשים וחמש על רוחב אחת עשרה, וכן עזרת כהנים היתה אורך מאה ושלשים וחמש על רוחב אחת עשרה, וראשי פספסין מבדילין בין עזרת ישראל לעזרת הכהנים. לרבי אליעזר בן יעקב מעלה היתה וגבוהה אמה והדוכן נתון עליה, ובה שלש מעלות של חצי חצי אמה, נמצאת עזרת הכהנים גבוהה מעזרת ישראל שתי אמות ומחצה. כל העזרה היתה אורך מאה ושמונים ושבע על רחב מאה ושלשים וחמש. ושלש עשרה השתחויות היו שם כנגד י"ג פרצות שפרצו היוונים, ולאבא יוסי בן חנן הן כנגד שלשה עשר שערים, שערים דרומיים סמוכים למערב, שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים, ונקרא שער המים שבו מכניסין צלוחית של מים של ניסוך בחג, ולרבי אליעזר בן יעקב בו המים נעשים כמלוא פי פך קטן, ועתידין להיות יוצאין ממעיין שמתחת מפתן הבית. לעומתן בצפון סמוכים למערב, שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר, ונקרא שער יכניה שבו יצא יכניה בגלותו, שבמזרח שער נקנור, ושני פשפשים היו לו, אחד מימינו ואחד משמאלו, ושנים במערב לא היה להם שם.

הדרן עלך הר הבית

פרק שלישי - המזבח

המזבח היה שלשים ושתים על שלשים ושתים עלה אמה, וכנס אמה זה היסוד, נמצא שלשים על שלשים. עלה חמש וכנס אמה זה הסובב, נמצא עשרים ושמנה על עשרים ושמנה. מקום הקרנות אמה מזה ואמה מזה, נמצא עשרים ושש על עשרים ושש. מקום הילוך רגלי הכהנים אמה מזה ואמה מזה, נמצא עשרים וארבע על עשרים וארבע מקום מערכה.

לרבי יוסי מתחלה לא היה אלא שמונה ועשרים על שמונה ועשרים, כונס ועולה במדה זו עד שנמצא מקום המערכה עשרים על עשרים, וכשעלו בני הגולה הוסיפו עליו ארבע אמות מן הדרום וארבע אמות מן המערב כמין גמא, שנאמר 'והאריאל שתיים עשרה ארך בשתיים עשרה רחב רבוע', יכול שאינו אלא שתיים עשרה על שתיים עשרה, כשהוא אומר 'אל ארבעת רבעיו' מלמד שמן האמצע הוא מודד שתיים עשרה אמה לכל רוח.

חוט של סיקרא חוגר באמצע המזבח להבדיל בין הדמים העליונים לדמים התחתונים, והיסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב, ואוכל בדרום אמה אחת קרוב לצד מערב, ובמזרח אמה אחת קרוב לצד צפון.

יום רביעי פרשת בראשית - כ"ד תשרי תש"פ

דף ל"ז ע"א

בקרן מערבית דרומית של יסוד המזבח היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין, שהדמים הניתנין על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי יורדין בהן, ומתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון.

באותה הקרן היה למטה ברצפה מקום אמה על אמה, וטבלא של שיש וטבעת קבועה בה, שבו יורדין לחלל שתחת המזבח כנגד מקום הנסכים, ומנקין אותו.

וכבש היה לדרומו של מזבח, שלשים ושתים על רחב שש עשרה, וכעין ארובה היתה לו במערבו, ששם היו נותנים פסולי חטאת העוף עד שתעובר צורתן ויצאו לבית השריפה.

הברזל פוסל בנגיעה ובפגימה את האבנים למזבח - שהברזל נברא לקצר ימיו של אדם והמזבח נברא להאריך ימיו של אדם, ואינו בדין שיונף המקצר על המאריך. ובבקעת בית כרם חפרו למטה מהבתולה ומביאים משם אבנים שלמות שלא הונף עליהן ברזל לאבני הכבש ואבני המזבח.

נפגמה אחת מהאבנים - היא פסולה וכולן כשרות.

היו מלבנים את ההיכל - פעם אחת, בפסח. ואת אבני המזבח והכבש פעמיים בשנה - בפסח ובחג הסוכות. לרבי: כל ערב שבת מלבנים אותו במפה מפני הדמים. לא היו סדין בכפיס של ברזל שמא יגע ויפסול.

היה מהלך בדרום עד שמגיע לפתחה של עלייה הפתוח לדרום. בפתחה של עלייה היו שתי כלונסות של ארז - שבהן עולין לגגה של עלייה.

ראשי פספסין היו בעלייה - להבדיל בין הקדש לבין קדש הקדשים. לולין פתוחים בעלייה לקודש הקדשים - שבהן משלשלים את האומנים בתיבות כדי שלא יזונו עיניהן מבית קדשי הקדשים. ההיכל - מאה על מאה אמות על רום מאה.

חשבון רומן מאה: יסודו (אוטם) - 6, חללו - 40, אמה כיוור, ב' אמות בית דלפה, אמה תקרה, אמה מעזיבה, חלל עלייה - 40, אמה כיוור, 2 אמות בית דלפה, אמה תקרה, אמה מעזיבה, 3 אמות מעקה, אמה כלה עורב. לר' יהודה: כלה עורב אינו מן המדה, אלא 4 אמות מעקה.

חשבון רחבו מאה ממזרח למערב: כותל האולם - 5, אולם - 11, כותל היכל - 6, היכל - 40, אמה טרקסין, קודש הקדשים - 20, כותל היכל - 6, תא - 6, כותל התא - 5.

חשבון רחבו מאה מצפון לדרום - רוחב ההיכל - 70: כותל המסיבה - 5, המסיבה - 3, כותל התא - 5, התא - 6, כותל ההיכל - 6, ההיכל - 20, כותל היכל - 6, התא - 6, כותל התא - 5, בית הורדת המים - 3, הכותל - 5. האולם עודף על ההיכל 15 אמה מהצפון וכן מהדרום ונקרא בית החליפות ששם גונזים את הסכינים.

ההיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו ודומה לארי - שנאמר 'הוי אריאל קרית חנה דוד'.

הדרן עלך פתחו של היכל

דף ל"ז ע"ב

פרק חמישי - כל העזרה

כל העזרה - 187 אורך (ממזרח למערב) ורוחב 135 (מצפון לדרום). חשבון האורך: מקום דריסת ישראל - 11 אמה, מקום דריסת הכהנים - 11, המזבח - 32, בין האולם ולמזבח - 22, היכל - 100, אחורי בית הכפורת 11.

חשבון הרוחב: הכבש והמזבח - 62, ממזבח לטבעות - 8, מקום הטבעות - 24, מטבעות לשולחנות - 4, משולחנות לנגסין - 4, מנגסין לכותל עזרה - 8, ו-25 אמות הנותרות - בין הכבש לכותל ומקום הנגסין.

שש לשכות היו בעזרה - שלש בצפון: לשכת המלח - שם נותנים מלח לקרבן. לשכת הפרוה - שם מולחין עורות קדשים, ועל גגה בית הטבילה לכהן גדול ביום הכפורים. לשכת המדיחין - שם מדיחין קרבי הקדשים, ומשם מסבה עולה לגג בית הפרוה. שלש בדרום: לשכת העץ - ר' אליעזר בן יעקב שכח מה משמשת, לאבא שאול לשכת כהן גדול. לשכת הגולה - שם בור קבוע והגלגל נתון עליו ומשם מספיקים מים לכל העזרה. לשכת הגזית - שם סנהדרין גדולה של ישראל יושבת ודנה את הכהונה.

לשכת העץ - היתה אחורי שתי לשכות האחרות, וגג שלשתן שוה. כהן שנמצא בו פסול כשדונוהו סנהדרין - לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא והולך לו. כהן שלא נמצא בו פסול - לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים, ויום טוב היו עושים שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן הכהן, וכך היו אומרים: ברוך המקום ברוך הוא שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן, וברוך הוא שבחר באהרן ובבניו לעמוד לשרת לפני ה' בבית קדשי קדשים.

הדרן עלך כל העזרה וסליקא לה מסכת מדות

יום שישי פרשת בראשית - כ"ז תשרי תש"פ

מסכת נדה

פרק ראשון - שמאי

דף ב' ע"א

אשה שראתה דם נחלקו תנאים מאיזה זמן מטמאין טהרות שנגעה בהן:

לדברי שמאי כל הנשים דיין שעתן - שאם ראתה דם, די לנו אם תטמא תרומה וטהרות שתגע בהן משעת ראייה ואילך. שאומרים העמד אשה על חזקתה, והיא בחזקת טהורה עומדת.

לדברי הלל מפקידה לפקידה, ואפילו לימים הרבה - שאם בדקה עצמה באחד בשבת ומצאתה טהורה, וליום רביעי בדקה ומצאתה טמאה, מטמאה מספק כל הטהרות שנתעסקה בהן משעת בדיקת אחד בשבת (ואינו טמא וודאי, אלא תולין, לא אוכלין ולא שורפין. להלן ע"ב), שמא עם סילוק ידיה ראתה, וכותלי בית הרחם העמידוהו. ואפילו היו ימים הרבה בין בדיקה ראשונה לשניה, מטמאין כל הטהרות שנתעסקה בהן בינתיים. וסובר הלל שאין מעמידין את האשה על חזקתה, הואיל והאשה יש לה ריעותא מגופה, שהיא מועדה ורגילה לראות.

לשיטת חכמים מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה, ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת. שאם יש ימים הרבה בין פקידה לפקידה, אין מטמאין כל הטהרות שבינתיים, אלא אותם שנתעסקה בהם מאתמול בשעה הזאת (והוא ספק טומאה ותולין. כנ"ל). ואם היה זמן מפקידה לפקידה מועט מזמן מעת לעת, הולכין אחריו להקל, כגון אם בדקה עצמה שחרית ומצאתה טהורה, וחזרה ובדקה ערבית ומצאתה טמאה, אין מטמאין טהרות של ליל אמש.

כל אשה שיש לה וסת קבוע ג' פעמים, ובדקה בשעת וסתה ומצאתה טמאה, דיה שעתה, ואין לומר שכבר בא קודם לכן, שבוודאי אורח בזמנו בא.

המשמשת בעדים, שבדקה עצמה בעד, כלומר בסדין, קודם תשמיש ולאחר תשמיש - הרי זו כפקידה, וממעטת על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה, ואם ראתה דם אחר כך בבדיקת ערבית, והיא שמשה בצהרים בעדים, אין מטמאין טהרות שמבדיקת שחרית עד תשמיש, אלא אלו שמתשמיש ואילך טמאות.

כיצד דיה שעתה? היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות, ופרשה וראתה, היא טמאה והן טהורות.

אף על פי שאמרו מטמאה מעת לעת, אינה מונה ימי נדה אלא משעה שראתה.

דף ב' ע"ב

מקוה שנמדד ונמצא חסר - כל טהרות שנעשו על גביו למפרע, בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד טמאות. ואפילו לשמאי שאין מטמאין בנדה למפרע, וכן להלל שמטמא בנדה למפרע רק מספק, מודה שכאן הוא טמא וודאי (לשיטת חכמים, ולר"ש הוא טמא מספק, ראה להלן), לפי שבמקוה יש 'תרת' לריעותא, העמד טמא על חזקת טומאה, ובחזקת טהרה של המקוה יש ריעותא שהרי חסר לפניך, אבל באשה אין אלא 'חדא לריעותא' שהורע חזקת טהרתה קצת שהרי דם לפניך, אבל בטהרות לא מצאנו ריעותא אחרת, שאם תאמר העמידם על חזקתם, בחזקת טהרתם הם.

היה בודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך, ואח"כ נמצא חומץ. כל שלשה ימים ודאי, מכאן ואילך ספק. (י"מ כל ג') ימים לאחר בדיקה ראשונה שמצאה בחזקתה ודאי יין, ואם אמר בתוך ג' ימים הרי זו תרומה על אלו הסמוכין לה, כולם מתוקנות, מכאן ואילך ספק, ותרומה היא ויחזור ויתרום וי"מ כל ג' ימים קודם בדיקה אחרונה שנמצאת חומץ ודאי חומץ, שמכיון שעכשיו חומץ גמור הוא, ודאי אין פחות מג' ימים שהתחיל להחמיץ, ואם עשאו בתוך אותן ג' ימים תרומה על מקום אחר אינו תרומה, מכאן ואילך למפרע ספק, והרי זו תרומה ויחזור ויתרום). ואפילו לשמאי שאינו מטמא בנדה למפרע, היינו משום שבנדה אין אלא חדא לריעותא, אבל בחבית יש תרת' לריעותא, העמד טבל על חזקתו, ובחזקת יין יש ריעותא שהרי החמיץ לפניך. ולא אמרו שקודם שלשה ימים בחבית הוא ספק, אלא לרבי שמעון, שסובר גם לענין מקוה שהטהרות טמאות למפרע רק מספק, אבל לשיטת חכמים גם בחבית הוא חומץ וודאי ואינה תרומה.